

Говор високог представника и специјалног представника ЕУ Валентина Инцка на Панел дискусији о одговорном финансирању коју организује Централна банка БиХ

Политичари треба да учеоу Централне банке

Даме и господо,

Прије свега, дозволите ми да изразим своју захвалност гувернеру Козарићу на љубазном позиву да учествујем на овом округлом столу.

Можда би требало да почнемо сврћући се на назив данашње дискусије, који у свјетлу глобалне финансијске кризе може изгледати и помало контрадикторан сам по себи.

“Одговорно финансирање” – ове двије ријечи су незгодна комбинација појмова.

Пропаст хипотекарних зајмова, криза зајмова и свјетска рецесија заиста не асоцирају на велику ‘залиху’ одговорности у трезорима свјетских банака и финансијских институција.

Па ипак, сматрам да постоје два позитивна аспекта недавне кризе која треба имати на уму.

Први је да је Босна и Херцеговина, мала економија са ниским државним и приватним дугом и стабилном валутом, била у стању да спријечи многе од најгорих аспеката глобалног колапса (изузимајући утицај на запосленост, а касније ћу се вратити на то).

Други је да је координисан и кохерентан одговор од стране власти на врхунцу ове кризе ублажио њен ефекат. Глобални финансијски систем можда је, у ствари, данас снажнији него што је био прије двије или три године – јер је управљање кризом произвело рјешења која ће ограничити неке од најгорих неумјерености старог финансијског система.

Које су позитивне лекције које се могу научити из овога, нарочито када је у питању Босна и Херцеговина?

Па, прво, финансијски систем БиХ је показао отпорност и добру организованост у сложенем радном окружењу. Немогуће је довољно снажно нагласити кључну улогу коју је одиграо гувернер Козарић и његов тим у Централној банци, те Министарство финансија и министар Вранкић. Порука која је упућена из ове банке у периоду највећих поремећаја је била трезвена, одмјерена и досљедна. Повјерење у домаћи банкарски систем је одржано кроз благовремене и прагматичне мјере које су спроведене уз висок степен здравог разума и уз минималну пометњу.

Једва да је потребно рећи следеће, али ћу то рећи у сваком случају – Босни и Херцеговини је очајнички потребан овакав приступ и далеко изван финансијског сектора.

Централна банка БиХ је у стању да ради свој посао јер има потребну оперативну независност и институционални кредибилитет.

Императив је да се то одржи.

Банка такође има особље и ресурсе који су јој потребни, те функционалну организациону структуру. Ово би требало бити проширено на цијели финансијски сектор. Што прије систем банкарске супервизије буде побољшан и модернизован, то ће ситуација бити боља за босанскохерцеговачке штедише и мала предузећа.

Већ низ година постоје планови за консолидацију агенција за банкарство у земљи, смањење бирократије и повећање ефикасности. То ће ојачати заштитне механизме за депоненте и дати снажан подстицај банкарском сектору у цјелини, што може помоћи у настојањима да се умање каматне стопе.

Нема разлога зашто се ово не би могло урадити у наредним мјесецима. То би помогло да се стимулише економија – а то значи нова радна мјеста. Ова могућност не би требало да буде олако одбачена – запосленост је једна од области у којој је глобална рецесија узроковала озбиљне проблеме у Босни и Херцеговини, с обзиром да су десетине хиљада породица погођене губитком послова од краја прошле године.

Позивам вас да се на овој конференцији позабавите питањем банкарске супервизије. Ради се о мноштву практичних мјера које би донијеле стварне предности грађанима Босне и Херцеговине, а које су стављене на чекање искључиво због политичке кризе која траје већ три године.

Споменуо сам да је глобална економија можда снажнија данас него што је била прије двије или три године – зато што је финансијска криза онемогућила даље одлагање тешких реформи. Дакле, можда можемо покушати подстаћи сличан слијед догађаја у Босни и Херцеговини. Већ три године, послеријатни опоравак земље и евро-атлантске интеграције су блокирани због неразумијевања везано за праву улогу ентитета и државе.

Три године је предуг период да се не уради ништа.

Десетине хиљада изгубљених радних мјеста је превисока цијена.

Застој на путу у Европу је јако штетан.

Сада је право вријеме да се преброди криза и да се настави са реализацијом већ предуго одгађаних реформи.

Финансијски сектор постепено излази из властите кризе ојачан прагматичним, иако некада тешким, промјенама.

Политички сектор мора учинити исто.

На почетку сам сугерисао да је појам “одговорне финансије” на одређени начин оксиморон. Барем у Босни и Херцеговини то није био случај. Финансијске власти су показале изузетну одговорност и због тога су заштићени грађани ове земље.

Али то нас доводи до фразе “одговорна политика”.

То још увијек јесте оксиморон.

И то се мора промијенити.

Политички лидери у овој земљи морају научити нешто од Централне банке. Вријеме је да добијемо и одговорну политику, баш као и одговорне финансије.

Хвала.